

PORTUGALIA

Sistemul național de securitate socială

Securitatea socială portugheză funcționează pe baza unui sistem de contribuții generalizate și a unui sistem non contributiv. Sistemul general se bazează pe contribuții și se aplică atât salariaților cât și lucrătorilor independenți și membrilor familiilor acestora. Sistemul non contributiv oferă protecție socială în situațiile care nu sunt prevăzute în sistemul general.

Sistemul general de securitate socială conferă protecție tuturor lucrătorilor, chiar dacă cei independenți și anumiți lucrători agricoli fac obiectul unor situații particulare. Trebuie precizat că sistemele de securitate socială și sănătate aplicabile în regiunile autonome Azore și Madera au caracteristicile lor proprii, chiar dacă sunt foarte asemănătoare celor din metropolă.

Sistemul general de securitate socială intervine în cazurile următoare: boală, maternitate, paternitate și adopție, invaliditate, bătrânețe, urmași, boli profesionale, sprijin familial (persoane în grijă), șomaj.

Lucrătorii independenți trebuie să fie asigurați (sistemul obligatoriu) pentru risc de maternitate, paternitate și adopție, invaliditate, bătrânețe și urmași. Sistemul voluntar (mai larg) pentru lucrători independenți cuprinde intervenția în caz de boală, ajutorul în caz de boală profesională și susținerea familială. Funcționarii sunt protejați printr-un sistem specific referitor atât la securitatea socială, cât și la sănătate.

Sistemul de securitate socială nu oferă protecție în cazul accidentelor de muncă. Revine angajatorilor (sau, în cazul lucrătorilor independenți, lor înșiși) sarcina de a finanța integral protecția angajaților pentru aceste riscuri. În mod normal, această protecție, ca și un sistem complementar de protecție pentru boli profesionale sunt asigurate de către o companie de asigurări cu care întreprinderea a încheiat un acord. Lucrătorii independenți trebuie să-și semneze personal contractele cu companiile de asigurare.

Serviciul pentru acorduri internaționale de securitate socială asigură legătura dintre casele portugheze de securitate socială și omoloagele lor din străinătate. De asemenea, serviciul furnizează informații lucrătorilor străini în Portugalia privind drepturile și obligațiile acestora în domeniul securității sociale – în prezent, centrele de securitate socială din districtele care depind de Securitatea socială sunt abilitate să furnizeze primele informații în domeniu.

Înscriere:

Lucrătorii nu au dreptul de a primi prestații decât dacă sunt înscrși la securitatea socială. Angajatorul este obligat să-și asigure angajații.

Dacă un lucrător salariat semnează un contract de muncă, trebuie să comunice numele angajatorului la centrul districtului, în scris.

Contribuții:

Atât angajatorul, cât și salariatul înscris la securitatea socială trebuie să achite contribuții. În general, cuantumurile sunt de 23,75% pentru angajatori și de 11% (reținute la bază, din salariul brut) pentru lucrători. Lucrătorii independenți trebuie să plătească lunar contribuții în cuantum de 25,4% (dacă nu sunt protejați decât prin sistemul general) sau de 32% (dacă optează pentru regimul complementar) din veniturile declarate.

Asigurarea de șomaj

O situație de șomaj **involuntar** poate determina următoarele prestații:

- alocație de șomaj;
- alocație socială de șomaj;
- alocație de șomaj parțial.

Persoanele care sunt salariate și depind de sistemul general, au dreptul la **alocație de șomaj**.

Pentru a avea drept la o alocație de șomaj, trebuie să vă înscrieți la centrul de ocupare cel mai apropiat de domiciliu într-un interval de 90 zile de la începutul perioadei de șomaj. Trebuie să cereți alocația la centrul de securitate socială din districtul de care aparțineți, în același interval de timp.

Aveți dreptul la o alocație de șomaj dacă ați efectuat 540 zile de muncă plătite în cursul a 24 de luni care precedă data debutului șomajului.

Aveți dreptul la o **alocație socială de șomaj** dacă ați efectuat 180 zile de lucru plătite pe parcursul celor 12 luni care precedă data debutului șomajului.

Această alocație se acordă și persoanelor care se află încă în șomaj și a căror alocație de șomaj a expirat deja, dar numai acelor lucrători al căror venit familial *per capita* nu depășește 80% din salariul minim.

Alocația de șomaj parțial este o variantă a alocației de șomaj. Ea se acordă când beneficiați de alocația de șomaj și ați început o activitate cu timp parțial de lucru. Salariul acestei activități cu timp de lucru parțial nu poate depăși alocația de șomaj pe care o primiți, iar programul de lucru va trebui să fie cuprins între 20% și 75% din programul unei activități cu timp complet.

Durata prestațiilor:

Alocația de șomaj se poate acorda între 12 și 30 de luni, în funcție de vârsta lucrătorului.

Alocația social de șomaj se poate acorda pe durata aceleiași perioade doar când precedă o alocație de șomaj; în acest caz ea se reduce la jumătate.

Perioada în care se acordă alocația pentru șomaj parțial începe odată cu debutul activității de lucru cu timp parțial și ia sfârșit când se termină alocația de șomaj la care aveți dreptul.

Cuquantumul alocației:

Cuquantumul zilnic al alocației de șomaj corespunde la 65% din câștigurile medii cotidiene de care ați beneficiat în cele 12 luni precedente, începând cu a 2-a lună anterioară celei în care v-ați pierdut locul de muncă. Acesta nu va putea fi inferior salariului minim național (SMN) (cu excepția cazului în care câștigurile de referință erau inferioare acestuia) nici superioare triplului SMN.

Alocația socială de șomaj poate varia între 80 % și 100 % din SMN, în funcție de faptul dacă lucrătorul are sau nu persoane în grijă. Totuși, dacă acest cuquantum depășește cuquantumul remunerației de referință (medie a remunerației percepute în cele 6 luni precedente, considerate cu 2 luni înaintea celei în care lucrătorul și-a pierdut slujba), va fi vărsat doar cuquantumul acestei remunerații.

Alocația de șomaj parțial corespunde diferenței dintre alocația de șomaj pe care o obține lucrătorul, plus 25% din valoarea acesteia, și cuquantumul remunerației pentru noua sa activitate cu timp parțial.

Asigurarea de boală

Asigurarea de boală, inclusă în regimul general de securitate socială, ia următoarele forme : alocație de boală, prestații compensatorii pentru concedii plătite, Crăciun și alte sărbători de același tip. Aceste prestații vizează să compenseze pierderea remunerației profesionale, din cauza unei boli a cărei cauză nu este profesională și sunt acordate beneficiarului care îndeplinește condițiile de acordare.

Alocația de boală

Condiții de acordare:

- situația de incapacitate temporară, certificată de serviciul de sănătate competent, știindu-se faptul că este de datoria beneficiarului să trimită serviciilor de securitate socială certificatul de incapacitate temporară.
- 6 luni calendaristice, continue sau întrerupte, cu ștat de plată, cu începere de la data apariției incapacității de lucru.

Perioada de acordare:

- 1 095 zile (3 ani) maxim; Odată trecută această perioadă, beneficiarul este protejat de protecția pentru invaliditate dacă îndeplinește condițiile atribuirii pensiei de invaliditate.
- fără limită de timp, în cazul tuberculozei;
- beneficiarul nu este plătit în primele 3 zile decât în cazul tuberculozei, spitalizării sau bolii care a început în perioada atribuirii alocației de maternitate care depășește această perioadă.

Quantum:

Calculat prin aplicarea unui procent la remunerația de referință a beneficiarului, variabil în funcție de durata și natura bolii.

Prestații compensatorii ale concediilor plătite, de Crăciun, și altele

Condiții de atribuire:

În caz de:

- absență de la locul de muncă din cauza unei boli care face obiectul protecției;
- dacă se prevede, prin convenții colective sau orice alte surse de drept al muncii, că aceste absențe împiedică, total sau parțial, plata prestațiilor.

Nu au dreptul la prestații (în bani) pentru boală :

- lucrătorii aflați în detenție (aceștia nu păstrează decât dreptul la prestația în curs la momentul detenției);
- lucrătorii care vor primi o alocație de șomaj;
- lucrătorii în situație de pre-pensionare care și-au suspendat total activitatea;
- titularii unei pensii de invaliditate sau bătrânețe, oricare ar fi regimul lor de protecție socială și indiferent dacă exercită sau nu o activitate;
- lucrătorii a căror incapacitate a fost cauzată datorită unui terț și care trebuie indemnizați pentru această incapacitate.

Există un sistem de protecție socială specifică pentru **bolile profesionale**.

Prestații familiale și asigurarea de maternitate

Alocații familiale

Protecția persoanelor aflate în grijă se face prin atribuirea următoarelor prestații:

- alocații familiale pentru copii și tineri («*abono de familia*»): atribuite descendenților până la cea de a 16-a aniversare sau până la vârsta de 24 ani în cazul în care sunt înscriși într-o instituție de învățământ;
- alocație dacă este vorba de un copil care frecventează un stabiliment de educație specializat;
- alocație lunară pe viață și sumă completară extraordinară de solidaritate;
- alocație pentru îngrijirea unui terț;
- alocație pentru funerarii.

Maternitate, paternitate și adopție

Protecția maternității, paternității și adopției este asigurată prin acordarea următoarelor prestații :

- Alocația de maternitate: atribuită pe perioada concediului de maternitate (120 zile); poate deschide dreptul la un concediu cu drept de prestație înainte nașterii (în afara celor 120 zile) dacă există un risc clinic pentru mamă sau copil, pe parcursul perioadei necesare prevenirii riscului, conform prescripției medicale
- Alocația de paternitate
- Alocația pentru adopție
- Alocația pentru asistență în caz de boală a copilului minor sau handicapat
- Alocație pentru asistență a persoanelor cu handicap profund și a persoanelor care suferă de boli cronice
- Alocație pentru riscuri specifice
- Alocație pentru concediu parental
- Alocație pentru absențe specifice legate de bunici

Condiții generale de acordare:

- incapacitate sau indisponibilitate pentru lucru, datorate unei sarcini, maternității, paternității, adopției, asistenței copilului, îngrijirilor acordate de către beneficiar copilului bolnav sau copiilor adoptați, minorilor sau celor cu handicap, asistenței acordată copiilor cu handicap sever și persoanelor care suferă de boli cronice sau nașterea unor copii subdezvoltați.
- perioadă de garanție : 6 luni calendaristice, continue sau întrerupte, cu ștat de plată, considerate din momentul producerii evenimentului care a determinat protecția socială (prima zi în care beneficiarul nu se poate prezenta la lucru).

Pensiile

Pensia pentru limită de vârstă

Condiții de atribuire:

- 65 ani
- 15 ani calendaristici, continui sau întrerupți, cu ștat de plată (perioadă de asigurare).

În anumite condiții, vârsta de acces la pensionare poate fi anticipată în următoarele situații :

- situație de șomaj involuntar de lungă durată
- activități profesionale cu protecție deosebită
- situații care determină măsuri de protecție specifice pentru anumite activități sau întreprinderi din motive conjuncturale.

Pensie de urmaș

Atribuită membrilor de familie de mai jos, dacă beneficiarul defunct satisface termenul de asigurare de 36 luni cu ștat de plată:

- soț și fost soț;
- persoană care a trăit cu defunctul mai mult de 2 ani într-o situație identică celeia dintre soți;
- descendenți, inclusiv copii pe cale să se nască și copii adoptați, până la 18 ani, sau până la 27 de ani în măsura în care nu exercită activități protejate de sistemul de securitate socială obligatoriu și satisfac anumite condiții ; fără limită de vârstă dacă este vorba de persoane care au un handicap, în măsura în care au drept la prestații pentru persoane aflate în grijă ;
- acendenți în grija beneficiarului decedat, dacă acesta nu avea soț, fost soț sau descendenți care să aibă drept la această pensie.

Alocația de deces:

Este atribuită membrilor de familie ai beneficiarului decedat desemnați ca beneficiari ai pensiei de urmaș, fără să se ceară un termen de asigurare. În absența acestora va fi atribuită altor rude ale beneficiarului, rude prin alianță sau echivalenți în linie directă sau până la al 3-lea grad în linie colaterală în măsura în care au avut grijă de defunct la moartea sa.

Protecția pentru invaliditate

Protecția pentru invaliditate destinată beneficiarilor regimului general de securitate ia forma următoarelor prestații : pensie de invaliditate, supliment de dependență, supliment de pensie pentru soț aflat în grijă.

Pensia de invaliditate

Acordată lucrătorilor care prezintă o incapacitate permanentă de lucru confirmată de către organismul de verificare a incapacităților a căror cauză nu este profesională și posterioară înscrierii la securitatea socială. Pentru a avea drept la aceasta, lucrătorii trebuie să-și prezinte documentele de plată la securitatea socială pentru 5 ani civili, continui sau întrerupți.

Supliment pentru dependență

Acordat pensionarilor regimurilor de securitate socială aflați în situație de dependență, adică aceia care nu pot efectua în deplină autonomie acte indispensabile satisfacerii nevoilor de bază ale vieții cotidiene. Acordarea acestui supliment, ca și a cuantumului, depinde de diferitele grade de dependență.

Supliment de pensie pentru soț aflat în grijă

Acordat titularilor unei pensii de invaliditate care au soț în grijă, în măsura în care debutul vărsămintelor este anterior anului 1994.

Accidente și boli profesionale

Accidente profesionale

Sistemul de securitate socială nu acoperă riscurile de accident de muncă. Lucrătorii sunt protejați împotriva accidentelor de muncă prin contracte de asigurare obligatorii realizate între angajatori și companiile de asigurare.

Boli profesionale

Boală inclusă pe lista bolilor profesionale care se referă la un lucrător care a fost expus unui risc precis datorat naturii ramurei industriale, activității sau condițiilor de lucru, mediului și tehnicilor de lucru obișnuite.

Persoanele afectate de boli profesionale, recunoscute de centrul național pentru protecție împotriva riscurilor profesionale au acces la anumite prestații financiare și în natură.

Formularele europene - E

Puteți primi, în Portugalia, **alocațiile de șomaj** la care aveți dreptul în țara dumneavoastră. Acestea nu vă vor fi acordate decât dacă sunteți în căutarea unui loc de muncă, pe parcursul unei perioade limitate de timp și conform anumitor condiții:

- trebuie să fiți la dispoziția serviciilor publice de ocupare care acordă alocațiile de șomaj, în țara de origine, pentru o perioadă de cel puțin 4 săptămâni după pierderea locului de muncă ; totuși, această perioadă poate fi redusă de serviciile în cauză ;

- în 7 zile de la sosirea dumneavoastră în Portugalia, trebuie să vă înscrieți la serviciul public portughez pentru ocupare (IEFP) și la securitatea socială ; urmați instrucțiunile care figurează pe formularul E corespunzător ;

- trebuie să corespundeți procedurilor de control aplicate de către IEFP și securitatea socială din Portugalia.

Astfel veți putea continua să beneficiați de prestații pentru o perioadă de maxim 3 luni. Dacă nu reușiți să găsiți de lucru în Portugalia în această perioadă, nu veți putea continua să primiți alocațiile de șomaj decât în țara unde ați avut ultimul loc de muncă, dacă vă întoarceți acolo înaintea celor 3 luni în cauză. Dacă nu vă întoarceți decât după această scadență, fără o autorizație prealabilă explicită din partea serviciilor de ocupare ale acestei țări, vă veți pierde toate drepturile la prestații. Dispozițiile comunitare în privința securității sociale vă permit să beneficiați de protecție socială în alt stat al UE și să vă puteți exporta un anumite prestații în celelalte state ale UE.

Înainte de a pleca, contactați serviciile de securitate socială din țara în care vă aflați pentru a obține informații și **formularele E necesare**.

Dat fiind că toate aceste formulare sunt personale, trebuie să le cereți pentru dvs și, după caz, pentru toți membrii familiei care călătoresc cu dvs.